

Referanser: KM 20/91, KR 08/02, KM 10/04, KM 12/18, KR 53/22

Arkivsak: 23/00558-1

Saksdokumenter:

Regler for saksbehandling i liturgisaker

Regler for saksbehandling i liturgisaker

Sammendrag

De siste tiårenes arbeid med liturgisaker i Den norske kirke har tydeliggjort at liturgisakene i kirken er forskjellige, og at det er hensiktsmessig at ulike typer liturgier kan ha ulik saksbehandlingsløp frem mot vedtak. I dag behandles alle liturgisaker minimum ti ganger i ulike kirkelige organer. Dette er en tidkrevende og ressurskrevende prosess med liten fleksibilitet. Denne saken inneholder forslag til endrede regler for saksbehandling i liturgisaker. Det nye forslaget innebærer at flere liturgier kan vedtas etter en noe enklere prosess enn i dagens regler.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å fatte følgende vedtak:

I

Regler for saksbehandling i liturgisaker

Kapittel 1 – formål og virkeområde

§ 1 Formål og virkeområde

Formålet med disse reglene er å sikre god behandling av liturgisaker som skal vedtas av Kirkemøtet eller Kirkerådet. Biskopen har myndighet til å godkjenne mindre avvik fra de gjeldende liturgiske ordningene.

Kapittel 2 gjelder liturgi for hovedgudstjenesten, liturgier for faste dager i kirkeåret, liturgier for dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd.

Kapittel 3 gjelder for andre liturgier.

Kapittel 4 gjelder alle liturgier som er vedtatt av Kirkemøtet eller Kirkerådet.

Kapittel 2 – saksbehandling av kirkens hovedliturgier

§ 2 Igangsetting av en liturgisak. Anmeldelse til Kirkemøtet

Liturgisaker som ønskes utredet, igangsettes etter vedtak i Kirkerådet og med Bispemøtets tilslutning. Vedtaket skal presisere om liturgisaken behandles etter kapittel 2 eller 3. Ved uenighet mellom Kirkeråd og Bispemøte, avgjør Bispemøtet hvilket kapittel liturgisaken skal behandles etter.

Instansene som er regnet opp i Kirkemøtets forretningsorden § 2-1, kan anmelde en liturgisak for behandling i Kirkemøtet. Kirkemøtet kan bare fatte endelig vedtak om ordninger dersom saken er forberedt i henhold til reglene her.

§ 3 Utredning

Nemnd for gudstjenesteliv (NFG) er Kirkerådets fagnemnd for liturgisaker og rapporterer til Kirkerådet. Samisk liturgiutvalg (SL) er Samisk kirkeråds fagutvalg for liturgisaker.

NFG utreder liturgisaker og utarbeider forslag til liturgiske ordninger. NFG skal samarbeide med SL.

Konsekvenser av forslagene skal utredes, blant annet skal økonomiske konsekvenser tallfestes så langt det er mulig.

NFG kan, i samråd med Kirkerådet, oppnevne arbeidsgrupper til å arbeide med delspørsmål eller enkeltsaker.

§ 4 Høring

NFGs forslag til liturgi sendes, sammen med forslaget fra SL, til Bispemøtet for uttalelse før Kirkerådet sender saken på høring til biskopene og de teologiske fakultetene.

Saken skal også sendes til bispedømmerådene og andre instanser som den enkelte sak gjør det naturlig å høre. Ved mindre liturgiske endringer kan slik høring utelates. Høringsfristen skal normalt være tre måneder, og ikke mindre enn seks uker.

§ 5 Behandling i Kirkerådet og i Bispemøtet

Kirkerådet behandler saken på nytt på bakgrunn av høringsprosessen og oversender saken deretter til Bispemøtet.

På bakgrunn av Bispemøtets uttalelse forbereder Kirkerådet saken til behandling i Kirkemøtet. Dersom Kirkerådet i saksforberedelsen til Kirkemøtet endrer sitt forslag vesentlig fra Bispemøtets tilråding, skal saken sendes Bispemøtet til ny uttalelse.

§ 6 Behandling i Kirkemøtet

Kirkemøtet fatter vedtak i saken i henhold til kirkeordningen § 28.

Kapittel 3 – saksbehandling av øvrige liturgier

§ 7 Igangsetting av en liturgisak

Liturgisaker som ønskes utredet etter dette kapittelet, igangsettes etter vedtak i Bispemøtet og Kirkerådet. Vedtaket skal presisere om liturgisaken behandles etter kapittel 2 eller 3. Ved uenighet mellom Kirkerådet og Bispemøtet, avgjør Bispemøtet hvilket kapittel liturgisaken skal behandles etter.

§ 8 Utredning

NFG utarbeider forslag til liturgi. NFG skal samarbeide med SL.

§ 9 Behandling i Bispemøtet

Bispemøtet behandler forslaget, sammen med forslaget fra SL, og gjør eventuelle endringer.

§ 10 Høring

Etter Bispemøtets behandling sendes saken på høring. Ved mindre liturgiske endringer kan høring utelates. Høringsfristen skal normalt være tre måneder, og ikke mindre enn seks uker.

§ 11 Behandling i Bispemøtet

Bispemøtet behandler saken på nytt på bakgrunn av høringsprosessen og oversender saken deretter til Kirkerådet.

§ 12 Behandling i Kirkerådet

Kirkerådet behandler saken i henhold til kirkeordningen § 30.

Kirkerådet skal orientere Kirkemøtet om vedtak som er gjort i liturgisaker behandlet etter kapittel 3 i dette regelverket

Kapittel 4 – andre bestemmelser

§ 13 Liturgiske forsøkssaker

Kirkerådet kan gi nærmere regler for liturgiske forsøkssaker. Bispemøtet skal kunne uttale seg før Kirkerådet gjør vedtak om liturgiske forsøkssaker. Kirkerådet skal orientere Kirkemøtet om vedtak som er gjort i liturgiske forsøkssaker.

Når en forsøkssak er vedtatt av Kirkerådet, avgjør menighetsrådet om menigheten skal ta ordningen i bruk, med mindre noe annet blir særskilt bestemt. Aktuelle medarbeidere i menigheten skal gis mulighet til å uttale seg i saken. Menighetsrådet skal vurdere om menighetsmøtet bør få uttale seg i saken.

Etter forsøksperioden tar Kirkerådet stilling til om det skal igangsettes liturgisak.

§ 14 Publisering

Liturgiske ordninger skal publiseres på en hensiktsmessig måte og så raskt som mulig.

§ 15 Utfyllende bestemmelser

Kirkerådet kan gi utfyllende bestemmelser.

Reglene trer i kraft straks og erstatter *Regler for saksbehandling i liturgisaker, vedtatt av Kirkemøtet 2004 og endret i 2018*.

II

Kirkemøtet ber Kirkerådet oppdatere mandatet for Nemnd for gudstjenesteliv i tråd med vedtaks punkt 1.

Saksorientering

Innledning og bakgrunn

De siste tiårenes arbeid med liturgisaker i Den norske kirke har tydeliggjort at liturgisakene i kirken er forskjellige, og at det er hensiktsmessig at ulike typer liturgier kan ha ulik saksbehandlingsløp frem mot vedtak. I dag behandles alle

liturgisaker minimum ti ganger i ulike kirkelige organer. Fra igangsettelse til endelig vedtak tar det omkring halvannet år. Liturgisaken er da behandlet én gang av Nemnd for gudstjenesteliv, tre ganger av Bispemøtet, fire ganger av Kirkerådet, én gang av Kirkemøtet og som regel minst én gang av hver høringsinstans. Før og etter hver av disse behandlingene arbeider saksbehandlere i de ulike organene med saken. Dersom saksbehandlingen for noen av liturgiene kan forenkles, vil det innebære administrative besparelser og mulighet til raskere beslutninger.

1.1. Høringen

Et forslag til endrede regler for saksbehandling i liturgisaker ble sendt på bred høring med høringsfrist 20. oktober 2022.

Forslaget som ble sendt på høring foreslo at kirkens hovedliturgier fortsatt behandles på den mest omfattende måten. For andre liturgisaker ble det foreslått en forenklet saksbehandling. Også en enklere saksbehandling innebærer utredning i kirkens fagnemnd for liturgisaker, behandling av lærespørsmål i Bispemøtet, høring og forankring i kirkens demokratisk valgte Kirkeråd.

Kirkerådet mottok 14 høringssvar. Åtte av høringssvarene var fra bispedømmeråd, to fra biskoper, to fra utdanningsinstitusjoner og tre fra andre (Presteforeningen, Fagforbundet teOLOgene og Bønnelista).

1.2. Liturgier på samisk

Arbeidet med samiske liturgier har ikke vært en del av regelverket for liturgisaker. Høringssvaret fra Nord-Hålogaland bispedømme, brev fra samiske oversettere og henvendelse fra Samisk kirkeråd har synliggjort at dagens ordning, med oversettelse av kirkens liturgier til samisk, ikke er holdbar. Slik det er nå, blir Den norske kirkes liturgier oversatt til samisk etter at de er vedtatt i Kirkemøtet. Disse oversatte liturgiene er utviklet med utgangspunkt i én kultur og spiritualitet, og tar ikke opp i seg den rikdommen som ligger i det samiske.

Kirkerådet har i denne saken arbeidet frem et forslag som legger til rette for at samisk kultur og spiritualitet kan integreres i Den norske kirkes arbeid med liturgier for gudstjenester og kirkelige handlinger.

2. Kirkerådets myndighet til å vedta liturgier

2.1. Forslaget i høringen

Det første kapittelet i høringsforslaget beskrev reglens formål og avgrenset deres virkeområde. I tråd med intensjonen om en todeling av liturgisakene, presiserte første setning at både Kirkemøtet og Kirkerådet kan vedta liturgisaker i Den norske kirke.

2.2. Høringsinstansenes syn

Presteforeningen (PF) og Fagforeningen teOLOgene (TeOLOgene) mente at Kirkemøtet fortsatt skal være eneste vedtaksmyndighet for alle liturgier og gudstjenestelige bøker i Den norske kirke (jf. Kirkeordningens § 28). Kirkens øverste representative organ, Kirkemøtet, har ansvar for kirkens grunnlag og lære. PF og teOLOgene mente at alle liturgier som er uttrykk for kirkens teologi og selvforståelse, inkludert liturgiene for vigsling av prest, diakon, kateket og kantor, bør vedtas av Kirkemøtet.

Bønnelista mente at alle liturgisaker bør vedtas av Kirkemøtet fordi liturgiene har betydning for hele kirken, og «*slik at ikke menighetene opplever at nye liturgier er*

Kirkerådets, Bispemøtets og Nemd for gudstjenestelivs interne liturgier».
Bønnelista skrev også at det skal være opp til menighetsmøtet i den enkelte menighet «å vedta om de ønsker å innføre nye liturgier i menigheten eller ikke.»

De øvrige høringsinstansene uttalte seg ikke om Kirkerådets vedtaksmyndighet direkte, men Tunsberg Bispedømmeråd og Teologisk Fakultet mente at vigslingsliturgiene for prest, kateket, kantor og diakon må behandles av Kirkemøtet (ref. 6.2.).

2.3. Kirkerådets vurderinger

Bestemmelsene i kirkeordningen går ved motstrid foran annet regelverk fastsatt av Kirkemøtet (jf kirkeordningens § 42, siste ledd). I kirkeordningens § 28 heter det i fjerde ledd:

Saker av læremessig karakter forelegges Bispemøtet før behandling i Kirkemøtet. Saker som omhandler kirkens liturgier og gudstjenstlige bøker, skal være behandlet i henhold til reglene for saksbehandling i liturgisaker før endelig vedtak om ordninger fattes.

Tilsvarende heter det i kirkeordningen § 30 fjerde ledd:

Saker av læremessig karakter hvor Kirkerådet er vedtaksorgan, forelegges Bispemøtet før behandling i Kirkerådet. Saker som omhandler kirkens liturgier og gudstjenstlige bøker, skal være behandlet i henhold til reglene for saksbehandling i liturgisaker før endelig vedtak om ordninger fattes.

Kirkerådet mener at det ikke vil være i strid med disse eller andre bestemmelser i kirkeordningen at Kirkemøtet vedtar regler for saksbehandling i liturgisaker som delegerer myndighet til andre organer.

Kirkerådet mener at menighetenes opplevelse av eierskapet til nye, felles liturgier er et ansvar for hele kirken. Dersom en enkelt menighet ønsker å bruke eldre liturgier f.eks. til hovedgudstjeneste og konfirmasjon, kan menigheten søke om dette (jf. alminnelige bestemmelser for hovedgudstjenesten, punkt 6). Hvilken liturgi som anvendes i forbindelse med vielse og gravferd, er opp til forrettende prest (jf. tjenesteordning for menighetsprester § 7).

3. Tredeling av saksbehandling i liturgisaker

3.1. Forslaget i høringen

For at liturgisaker skal behandles så fleksibelt og hensiktsmessig som mulig, ble det i høringen foreslått en tredeling av måten Den norske kirke arbeider med liturgier på.

1. Kirkens hovedliturgier behandles etter dagens regler og vedtas av Kirkemøtet
2. Andre forpliktende liturgier behandles etter et nytt kapittel og vedtas av Kirkerådet
3. Vurdering av liturgiske ressurser gjøres av Nemnd for gudstjenesteliv (NFG)

3.2. Høringsinstansenes syn

Elleve av de femten høringssvarene sa seg enig i at «det er tjenlig med en tredeling av saksbehandlingen av liturgisaker». Tre av de femten høringssvarene var imot en tredeling av saksbehandlingen i liturgisaker. Ett av høringssvarene kommenterer ikke dette spørsmålet.

I høringsvarene fremgikk det at høringsinstansene har ulike tolkninger av hva de tre delene i saksbehandlingen er. Mens noen høringsinstanser forstod tredelingen som en inndeling i tre ulike kategorier av liturgier (hovedliturgier, andre forpliktende liturgier og liturgiske ressurser), viste andre høringsinstanser til en deling mellom saksbehandlingsinstanser.

Flertallet i Tunsberg bispedømmeråd støttet den foreslåtte tredelingen i tre ulike kategorier av liturgier. Presteforeningen (PF) og Fagforbundet TeoLOGene forstod tredelingen på samme måte, men foreslo heller en todeling mellom kirkens fastsatte liturgier og liturgisk ressursmateriell. Det de betegnet som kirkens fastsatte liturgier skal vedtas på Kirkemøtet og være bindende. Det de kalte liturgisk ressursmateriell kan utformes ved enklere prosedyrer og skal ikke være like bindende. Det liturgiske ressursmaterialet skal være til bruk innenfor det handlingsrommet som gis i de fastsatte liturgiene.

Det teologiske fakultet (TF) svarte på spørsmålet om tredeling ved å vise til forholdet mellom saksbehandlingsorganer. TF skriver:

Fakultetet er ikke bare enig, men anser det som helt nødvendig at NfG, Kirkerådet og Bispemøtet spiller en sentral rolle i saksbehandlingen av liturgisaker. Samtidig er det et gjentakende problem at det er en ubalanse mellom de tre instansenes innflytelse på liturgisaker.

(...)

Det er derfor overmåte viktig at saksbehandlingsprosessen blir så transparent som mulig, og mandatene så klare som mulig. Som prosessene er nå, er de forvirrende og til dels tilslørende. Dette har vært et problem helt siden gudstjenestereformen i 2011, og det er svært viktig at prosessen nå blir tydeligere.

3.2.1. Nemnd for gudstjenesteliv sin rolle i saksbehandling av liturgisaker

Om arbeidet i Nemnd for gudstjenesteliv (NFG) skrev TF:

De faglige nemndene i DnK, i dette tilfelle NfG, blir ofte tilsidesatt og får ikke den innflytelsen de bør ha. Derimot tiltar Kirkerådets (og Kirkemøtet) seg en altfor stor rolle i saksbehandlingen og overkjører de faglige nemndenes anbefalinger.

(...)

Det er også et problem at det gjøres til dels store inngrep på sekretariatsnivå som ikke er transparente. (...) Sekretariatet blir dermed i praksis en fjerde instans, uten at det er tydeliggjort, som får for stor innflytelse.

Tunsberg bispedømmeråd var også opptatt av at Nemnd for gudstjenesteliv (NFG) sin rolle som fagorgan blir tydelig:

«Det bør også vurderes om mandatet til Nemnd for gudstjenesteliv bør tydeliggjøres, ikke bare som saksforberedende organ i liturgisaker, men også som fagorgan for kvalitetssikring av liturgiske ressurser som ikke skal godkjennes av Kirkemøtet eller Kirkerådet.»

3.2.2. Kirkerådets behandling av liturgisaker

TF skrev i sin uttalelse at Kirkerådets rolle ikke bør være på detaljnivå, men heller godkjenne eller forkaste liturgiforslag. TF mener at det er viktig at Kirkerådet ikke *«begynner å endre liturgiforslaget, men sender det tilbake til NfG for ny gjennomgang.»*

3.2.3. Bispemøtet og Kirkemøtet

Sammen med Preses og Tunsberg bispedømme, var TF inne på forholdet til Kirkemøtets behandling.

TF skrev: *«Mange av de problematiske resultatene av liturgisaksbehandling skyldes endringer som gjøres av Kirkerådet og i Kirkemøtets plenumsbehandling.»*

Et enstemmig Tunsberg bispedømme pekte på at *«Kirkemøtets rolle i slike saker kan bli noe uklar, jf. diskusjonen på årets Kirkemøte om hvor langt Kirkemøtet kan gå i å endre en liturgi før den må sendes tilbake til Bispemøtet.»* På denne bakgrunn foreslo de at forholdet mellom Kirkemøte og Bispemøte blir drøftet mer inngående i de utfyllende bestemmelsene som Kirkerådet kan gi, jf. ny § 15 i regler for liturgisaker.

Preses fremholdt at *«dersom Kirkemøtet i sin saksbehandling arbeider med endringer i liturgiforslag, må Bispemøtet vurdere hvorvidt det er så vesentlige endringer at saken må behandles på nytt av Bispemøtet, og som følge av det tas opp igjen på neste kirkemøte.»* Preses begrunnet sin uttalelse med Bispemøtets særskilte ansvar for kirkens lære, jf. Kirkeordningens § 31.

3.3. Kirkerådets vurderinger

I tråd med flertallet i høringen, anbefaler Kirkerådet å innføre den foreslåtte tredelingen av saksbehandlingen i liturgisaker.

Det understrekes at uavhengig av hvilket kapittel i reglene liturgiene behandles etter, er det avgjørende med respekt for de ulike behandlingsinstansens rolle, samt transparent og tydelig kommunikasjon instansene mellom.

3.3.1. Nemnd for gudstjenesteliv sin rolle i saksbehandling av liturgisaker

Kirkerådet vedtok i februar nytt mandat for Nemnd for gudstjenesteliv (KR 21/22) som gjør nemnda til redaksjon for de liturgiske ressursene som legges ut i Ressursbanken. Kirkerådet mener at det nye mandatet til NFG er tydelig, og at det derfor ikke er nødvendig å presisere dette ytterligere i reglene for saksbehandling av liturgisaker.

Kirkerådet mener at nemndas funksjon som fagorgan er tydelig i reglene som nå foreslås. I demokratiske organisasjoner er det ikke ukjent at det kan oppstå spenninger mellom det fagfeltene anbefaler og det demokratiske organer ønsker. Slik er det også i kirken.

For å sikre best mulig grunnlag for de demokratiske organene sine drøftinger og avgjørelser, er det avgjørende at de får en transparent fremlegging av saken. Kirkerådets sekretariat skal ikke være en fjerde saksbehandlingsinstans, men tilrettelegge for at faglige og demokratiske organer kan ta beslutninger som er så godt belyst som mulig.

3.3.2. Kirkerådets behandling av liturgisaker

I de forslåtte reglene er det lagt opp til at Nemnd for gudstjenesteliv (NFG) og Samisk liturgiutvalg (SL) er fagorganer som utreder liturgiene, men de er ikke involvert i saksbehandlingen etter at deres forslag – med Bispemøtets uttalelse – er sendt på høring. Den øvrige saksbehandlingen ivaretas av Kirkerådet, Bispemøtet og Kirkemøtet, og det er ikke presisert på hvilket detaljnivå denne saksbehandlingen skal være. Det kan altså forekomme til dels store endringer etter at fagorganene (NFG og SL) er ferdig med sin behandling. Dette gjelder både reglenes kapittel 2 og 3.

Kirkerådet mener at reglenes rollefordeling mellom fagorganene NFG og SL på den ene siden og de demokratiske organene og Bispemøtet på den andre, er hensiktsmessig. I en høring skal faglige instanser som de teologiske fakultetene i tillegg uttale seg om liturgiene (en slik høring skjer alltid etter reglenes kapittel 2, og skjer normalt når liturgisaker behandles etter reglenes kapittel 3).

For at samspillet mellom fagorganer, demokratiske organer og læreorgan skal være faglig forsvarlig, smidig og transparent, er det avgjørende med god kommunikasjon. Dette må de aktuelle organene stadig ha oppmerksomhet på.

3.3.3. Bispemøtet og Kirkemøtet

I sak om Kirkemøtets arbeidsform blir det nå foreslått at Kirkemøtets forretningsorden endres slik at liturgisaker som behandles i Kirkemøtet, behandles som regelsaker. Kirkerådet mener at denne endringen ivaretar høringsinstansenes intensjon om en klarere behandlingsorden i Kirkemøtet, og tar derfor ikke inn Tunsberg sitt forslag om § 15.

Preses sitt perspektiv om Bispemøtets vurdering av Kirkemøtets endringer, anses også å være ivaretatt med det nye forslaget til Kirkemøtets forretningsorden.

4. Liturgier på samisk og tegnspråk

4.1. Forslaget i høringen

Den andre setningen i reglenes § 1 sa eksplisitt at regelverket ikke gjelder «for arbeidet med samiske liturgisaker og liturgier på tegnspråk».

Da denne formuleringen om samiske liturgisaker kom inn på Kirkemøtet i 2004, var det et premiss at arbeidet med liturgier på samisk skulle ta vare på den samiske egenarten. Liturgiarbeidet skulle fra start av inkludere det samiske, slik at liturgiarbeidet «*i stadig mindre grad ber preg av å vere rein omsetjing*» (KM 10/04).

Arbeidet med Den norske kirkes liturgier på tegnspråk har vært et kontinuerlig arbeid forankret i Døvekirkenes organer og utarbeidet i samarbeid med Oslo bispedømme og Kirkerådet.

4.2. Høringsinstansenes syn

Nord-Hålogaland bispedømme stilte seg bak formuleringen og mente den er godt begrunnet. De var likevel opptatt av dette ikke må bli en sovepute for Den norske kirke, men «*må være et signal om økt fokus på liturgisk arbeid på minoritetsspråkene.*» I høringssvaret skrev de at de «*leser dette som at Kirkerådet legger til rette i regelverket for økt satsning på arbeid med liturgier på de samiske språkene*» og mente at dette utløser behov for egne saksbehandlingsregler.

Nidaros bispedømmeråd kom med et forslag til språklig forbedring av den opprinnelige setningen om samiske liturgier og liturgier på tegnspråk. De foreslo å stryke «arbeidet med» i § 1, andre setning.

4.3. Kirkerådets vurderinger

I tråd med Kirkemøtets vedtak fra 2004 om at arbeidet med liturgier på samisk skal ta vare på den samiske egenarten, mener Kirkerådet at arbeidet med samiske liturgier i Den norske kirke ikke bør preges av å bare være språklige oversettelse (jf. punkt 4.1. over). Dagens struktur for saksbehandling i liturgisaker ivaretar ikke vedtaket fra 2004 på en god nok måte. Etter møter med samiske oversettere og dialog med Samisk kirkeråd, går Kirkerådet derfor inn for en endring av dagens regler på dette punktet. Endringen i reglene skal sikre at arbeidet med Den norske kirkes liturgier for gudstjenester og kirkelige handlinger kan bli preget av samisk kultur og spiritualitet.

I samarbeid med Samisk kirkeråd foreslår Kirkerådet derfor å opprette et samisk liturgiutvalg. Nemnd for gudstjenesteliv skal samarbeide med det samiske liturgiutvalget fra det tidspunktet saken oversendes nemnda.

Kirkerådet anbefaler at dette gjenspeiles i reglene for saksbehandling i liturgisaker allerede nå og tas inn i både kapittel to og tre i reglene. I tråd med dette strykes også setningen om at reglene for saksbehandling liturgisaker ikke gjelder samiske liturgisaker. Mandatet for Nemnd for gudstjenesteliv vil bli oppdatert i tråd med de nye reglene.

Døvekirken har sin egen struktur for arbeidet med liturgisaker (ref. 4.1.). Dette arbeidet er ikke preget av ren oversettelse, men tar utgangspunkt i de særlige forholdene i Døvekirken. Det er derfor ønskelig at arbeidet med disse liturgiene får fortsette langs de linjer Døvekirken selv legger.

Kirkerådet mener at det ikke er ønskelig med negasjons-setninger i et regelverk. Arbeidet med samiske liturgisaker er anbefalt tatt inn i reglene. Med bakgrunn i dette og etter samtale med ledelsen i Døvekirken, foreslår Kirkerådet at hele setningen i reglene strykes. Selv om forslaget til språklig forbedring fra Nidaros bispedømmeråd er godt, vil det derfor utgå.

5. Biskopens rolle

5.1. Forslaget i høringen

Siste setning i § 1 første ledd, omhandlet biskopens myndighet. Forslaget i høringen, var at: *«biskopen har myndighet til å godkjenne mindre avvik fra de gjeldende liturgiske ordningene»*.

5.2. Høringsinstansens syn

Stavanger biskop og bispedømmeråd var opptatt av å ivareta lokal kreativitet og vil støtte de liturgiske forsøkene og utprøvingen som foregår i menighetene. De hadde derfor tre forslag til endringer i reglenes § 1, første ledd. Oslo bispedømmeråd og Nidaros biskop uttalte seg også om denne setningen i høringen.

5.2.1. Myndighet til å godkjenne avvik

For det første ville Stavanger biskop og bispedømmeråd stryke «mindre» i nåværende siste setning i § 1, første ledd. Setningen blir da: *«Biskopen har myndighet til å godkjenne avvik fra de gjeldende liturgiske ordningene.»*

Dette forslaget ble begrunnet i den brede utprøvingen før 2011 som Stavanger bispedømme har videreført og utvidet til å omfatte praktiseringen av gravferdsliturgien i ett prosti.

Oslo bispedømmeråd ville også å styrke «mindre» i setningen om biskopens myndighet til å godkjenne avvik. Nidaros biskop mente at det ikke er nødvendig å styrke «mindre» for at biskopens liturgiske skjønns- og handlingsrom skal ivaretas.

5.2.2. Lokale forsøk med alternative liturgiske ordninger

For det andre ville Stavanger biskop og bispedømmeråd legge til følgende setning: «*Biskopen kan også godkjenne lokale forsøk med alternative liturgiske ordninger.*»

Selv om biskopene får muligheten til å godkjenne avvik i ordningen for hovedgudstjenesten, pekte Stavanger biskop og bispedømmeråd på at de i prosessen med godkjenning av justerte grunnordninger har

«sett at ei ordning for hovudgudsteneste ikkje passar heilt til den lokale variasjonen mellom gudstenester for små og store, gudstenester ved særskilte høve, gudstenester i trusopplæringa, gudstenester med kulturelt preg av ulikt slag og gudstenester med særlege fokus.»

Stavanger biskop og bispedømmeråd mente at ordningen med én hovedgudstjeneste særlig går ut over gudstjenester med barn og unge som målgruppe. For økt oppslutning, ivaretagelse av lokal innovasjon og liturgisk utvikling, mente de at det derfor bør kunne gjennomføres liturgiske forsøk på bispedømmenivå.

I høringssvaret skrev Stavanger biskop og bispedømmeråd at dagens regler ikke legger nok til rette for dette handlingsrommet, men at deres forslag kan bidra til å gjøre dette på en forsvarlig måte og med ryddige rammer: «*I liturgiske saker meiner råd og biskop det er godt grunnlag for å gje lokale kyrkjelydar større fridom og lokalt tilsette og tillitsvalde meir tillit.*»

5.2.3. Orienteringer om liturgivedtak

Det tredje forslaget fra Stavanger biskop og bispedømmeråd berørte den demokratiske forankringen i liturgisaker. De foreslo følgende setning som siste setning i regelens § 1, første ledd: «Kirkerådet og Bispemøtet orienteres om dette.» Dette forstås i denne sammenheng å både vise tilbake til avvikene og de lokale forsøkene som biskopene godtar.

5.3. Kirkerådets vurderinger

Kirkerådet har vurdert de tre endringene Stavanger bispedømmeråd har forslått i sitt høringssvar.

5.3.1. Myndighet til å godkjenne avvik

Kirkerådet er kjent med at en del menigheter ønsker å gjennomføre hovedgudstjenesten på andre måter enn valgmulighetene i dagens ordning for hovedgudstjenesten åpner for. Denne muligheten ivaretas gjennom å kunne søke biskopen om mindre avvik.

Menigheter som ønsker å prøve ut liturgiske praksiser for å øke eierskap og deltakelse, kan søke om å gjøre dette som en forsøkssak, jf. de nye reglenes § 13. Liturgiske forsøkssaker ble lite brukt i perioden med gudstjenestereform, men har vært og kan være en god metode for å prøve ut liturgisk handlingsrom. Gjennom liturgiske forsøkssaker vil de aktuelle forsøkene kunne gjennomføres flere steder i

landet, og erfaringene fra forsøkssakene bidra til en systematisk informert utvikling av kirkens felles liturgier.

Kirkerådet opprettholder høringsforslagets formulering om at biskopen kan godkjenne «mindre avvik», og oppfordrer til økt bruk av forsøkssaker i de tilfeller der det er behov for større liturgisk handlingsrom.

5.3.2. Lokale forsøk med alternative liturgiske ordninger

Kirkerådet er enig i at det må legges til rette for ivaretagelse av lokal innovasjon og liturgisk utvikling. Dersom et avvik fra hovedgudstjenesten verken ivaretas av det handlingsrom som valgmuligheter i og avvik fra ordning for hovedgudstjenesten gir, anbefales det å sette i gang en liturgisk forsøkssak (reglenes § 13). På den måten kan liturgisk innovasjon og utvikling komme flere til gode og gi verdifull erfaring for hele kirken, jf. over. Forslaget fra Stavanger biskop og bispedømmeråd tas derfor ikke inn i Kirkerådets forslag.

5.3.3. Orienteringer om liturgivedtak

Kirkerådet anbefaler at menigheter som vil praktisere større avvik fra de liturgiske ordningene eller alternative liturgiske ordninger, benytter seg av muligheten med liturgiske forsøkssaker. I forsøkssaker er den demokratiske forankringen sikret både ved at Kirkerådet vedtar forsøkssakene og at Kirkemøtet blir orientert om dem. I tråd med Møre bispedømmeråds forslag i høringen, skal også Bispemøtet kunne uttale seg om forsøkssaker.

6. Kirkens hovedliturgier

6.1. Høringens forslag

Andre ledd i høringsforslagets § 1 listet opp de liturgiene som skal behandles etter reglenes kapittel 2. Her ble det nevnt «*liturgi for hovedgudstjenesten, eventuelle liturgier for faste dager i kirkeåret og liturgier for dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd*».

6.2. Høringsinstansenes syn

Nidaros biskop ønsket å bytte ut «eventuelle» med «og». Nidaros biskop begrunnet sitt forslag med at alle liturgiene som er nevnt i § 1, andre ledd, er sentrale for kirken og understreket i sin høringsuttalelse at:

«Disse kjerneliturgiene for menighetens gudstjenesteliv må oppleves som stabile og faste uttrykk for kirkens tro og lære. De må derfor bare endres etter grundige prosesser i mange instanser og over tilstrekkelig tid til å gjøre erfaringer i ulike sammenhenger og evaluere disse.»

Tunsberg bispedømmeråd pekte på at vigslingsliturgiene ikke er en del av kapittel to og Det teologisk fakultet (TF) ville «*anbefale at vigslingsliturgiene for de fire kirkefaglige profesjonene beholdes under den mest grundige behandlingsordningen som er gjengitt i kap.2.*» Også Presteforeningen og Fagforbundet TeOLOgene mente at vigslingsliturgiene må vedtas i Kirkemøtet (ref. 2.2.).

TF begrunnet dette standpunktet med vigslingsliturgiernes karakter:

Vigslingsliturgiene uttrykker de ulike tjenestenes vesen og oppdrag og er nært knyttet til kirkens teologi og tjenesteordninger. Liturgiernes karakter innebærer derfor at endringer i vigslingsliturgiene påvirker kirkens forståelse av de vigslede tjenestene.

Fordi biskopene har læreansvar og tilsyn med de vigslende tjenester, mente TF at biskopenes rolle må sikres i behandlingen av vigslingsliturgiene. TF mente at det å behandle vigslingsliturgiene etter Kapittel 3 (§ 11-12), vil flytte tilsyns- og læremyndigheten fra biskopene (§ 5) til Kirkerådet.

6.3. Kirkerådets vurderinger

Kirkerådet forstår det slik at Nidaros biskop ønsker å unngå den tvetydigheten som ligger i ordet «eventuelle» i den aktuelle setningen. Siden hele dette leddet er en oppstilling av liturgier, forslår Kirkerådet å styrke «eventuelle». På den måten listes liturgier for faste dager i kirkeåret opp på samme måte som de andre liturgiene som behandles etter reglens kapittel 2. Det skal presiseres at de fleste faste dager i kirkeåret feires innenfor rammen av hovedgudstjenesten og med de tilpasninger av bønner, tekster og struktur som ligger til dagens karakter. Disse kirkeårsdagene er ivaretatt gjennom Kirkemøtets vedtak om tekstrekker, samlingsbønner, samt lokalt, teologisk skjønn.

Kirkerådet mener at biskopens tilsyns- og læremyndighet er ivaretatt også i liturgisaker som behandles etter kapittel tre i høringsforslaget. I tråd med Kirkeordningens § 30 femte ledd er det slik at dersom Bispemøtet stiller seg bak en liturgisak som behandles etter reglens kapittel 3, men saken ikke får flertall i Kirkerådet, vil saken sendes tilbake til Bispemøtet. Om saken ikke får flertall i Kirkerådets andregangsbehandling, sendes den til Kirkemøtet.

Kirkerådet merker seg at fire av høringsinstansene mener at vigslingsliturgier bør vedtas av Kirkemøtet. 11 av høringsinstansene ikke har gitt uttrykk for dette. Derfor er forslaget likevel at vigslingsliturgier skal behandles etter kapittel 3, i tråd med intensjonen om en tydelig forenkling av saksbehandlingen i liturgisaker. Kirkerådet vil også påpeke at Bispemøtet i kapittel 3 behandler liturgiene både før og etter høringen.

7. Øvrige liturgier

7.1. Høringsforslag

Høringsforslagets kapittel 2 beskrev dagens saksbehandling, og høringen foreslo at det som er kirkens hovedliturgier behandles på denne måten. Kapittel 3 i høringsforslaget beskrev en enklere saksbehandling.

Etter at en liturgisak er igangsatt, utredet og har vært oppe i Bispemøtet, foreslo høringen at liturgisaker som behandles etter kapittel 3, sendes på høring. Mens kirkens hovedliturgier må på høring, var det i forslaget mulig å utelukke høring ved mindre liturgiske endringer. Det var lagt opp til at Bispemøtet på nytt behandler liturgisaken, denne gangen på bakgrunn av høringssvarene, før den sendes til vedtak i Kirkerådet.

7.2. Høringsinstansens syn

Det ble i høringen spurt om høringsinstansene var enig i at det er behov for en forenklet saksbehandling av enkelte liturgisaker. Ti av de fjorten høringssvarene som uttalte seg om dette var enig.

Bønnelista, TeoLOGene og Presteforeningen stilte seg ikke bak forenklingen. Alle disse mente at Kirkemøtet skal vedta alle kirkens liturgier (jf. over).

Det teologiske fakultet (TF) var imot forenklingen av saksbehandling av vigslingsliturgier og svarte derfor «nei» i høringen, men TF uttalte videre at; *øvrige liturgier som er nevnt kan forenkles.*

VID uttalte at *«det er viktig at saksbehandlingstiden og ressursbruken reduseres for noen av liturgisakene.»* Flertallet i Tunsberg bispedømmeråd skrev at det nødvendig å kunne vedta enkelte liturgier etter en noe enklere saksbehandling enn i dag, *«selv om alle liturgier er viktige og uttrykk for kirkens lære i ulike sammenhenger.»*

Hamar bispedømmeråd minnet om at det i dag er stor liturgisk kreativitet i kirken og at mye av det liturgiske materialet som utvikles lokalt og regionalt er liturgisk ressursmateriale som kan publiseres i Ressursbanken. De mente derfor at Nemnd for Gudstjenesteliv (NFG), som er redaksjon for Ressursbanken, bør kunne foreslå liturgisk ressursmateriale av særlig høy kvalitet som utgangspunkt for en liturgisak igangsatt av Kirkerådet og Bispemøtet. *«Dette vil kunne sikre at nye liturgier ikke kun initieres fra nasjonalt nivå, men at også at det kreative liturgiarbeidet som skjer lokalt, vil kunne komme hele kirken til gode.»*

Overordnet ville Oslo bispedømmeråd *«trekke fram at det er viktig at den demokratiske legitimiteten i liturgisaker opprettholdes.»* Bispedømmerådet foreslo at Kirkemøtet må orienteres om vedtak som blir fattet i liturgisaker.

7.3. Kirkerådets vurderinger

I tråd med flertallet i høringen, mener Kirkerådet at det er hensiktsmessig å behandle enkelte liturgisaker som beskrevet i høringsforslagets tredje kapittel.

I motsetning til i § 2 (kirkens hovedliturgier), er det i § 7 (øvrige liturgier) ikke gjort noen begrensninger i hvem som kan foreslå en liturgisak. Det er ikke noe i veien for at NFG bruker sin rolle som redaksjon for Ressursbanken til å foreslå liturgisaker til Kirkerådet og Bispemøtet. Bispemøtet er representert i NFG og har også slik god kjennskap til det liturgiske materiellet nemnda er redaksjon for. Kirkerådet mener derfor at det ikke er behov for å utvide paragraf § 7, slik Hamar bispedømmeråd foreslår.

Kirkerådet støtter Oslo bispedømmeråds forslag om at Kirkemøtet orienteres om vedtak i liturgisaker som behandles etter kapittel tre.

8. Tvilstilfeller

8.1. Høringens forslag

Det kan komme til situasjoner hvor det er tvil om en liturgisak skal behandles etter kapittelet om kirkens hovedliturgier (kapittel 2), eller etter kapitlet for andre forpliktende liturgier (kapittel 3).

Høringens andre spørsmål var: *Slutter høringsinstansen seg til at Kirkerådet i tvilstilfeller kan avgjøre om en liturgisak skal behandles etter kapittel 2 eller 3 i regelverket?*

8.2. Høringsinstansenes syn

Fjorten av femten høringsinstanser uttalte seg om dette spørsmålet, og de fjorten var delt helt på midten med syv «ja» og syv «nei».

Nidaros biskop og Nidaros bispedømmeråd mente at liturgisaker, dersom det er tvil, bør behandles etter kapittel 2, da dette kan *«sikre en behandling som både er tilstrekkelig grundig og som gir tilstrekkelig tid til at saken får modne»*.

Både Møre bispedømmeråd, Nidaros bispedømmeråd og Nord-Hålogaland bispedømme understreket biskopens rolle. De knyttet dette både til biskopens myndighet i liturgisaker (§ 1, første ledd) og i kraft av den posisjon og kompetanse biskopene har og mente at biskopens liturgiske skjønns- og handlingsrom må sikres.

Møre bispedømmeråd mente på denne bakgrunn at Kirkerådet kun skal kunne avgjøre hvorvidt en sak skal behandles etter kapittel 2 eller 3, etter at Bispemøtet har uttalt seg.

Nord-Hålogaland mente at selve avgjørelsen skal ligge hos Bispemøtet, ikke Kirkerådet. De argumenterte for dette fordi de mente at det ikke er naturlig at samme organ både avgjør saksbehandlingen og gjør vedtak.

Hamar Bispedømmeråd sa ja til at Kirkerådet skal avgjøre ved tvilstilfeller. I tråd med Møre og Nord-Hålogaland sine høringssvar, påpekte samtidig Hamar at biskopene *«har stor kjennskap til det lokale menighetslivet og har en stor kunnskap om liturgier i Den norske kirke.»* De mente derfor at Bispemøtet bør konfereres i tvilstilfeller.

8.3. Kirkerådets vurderinger

Kirkerådet mener at biskopenes rolle i liturgisaker er godt ivaretatt i både reglenes kapittel 2 og 3. Når det igangsettes liturgisak, skjer dette etter vedtak i både Kirkerådet og Bispemøtet. Kirkerådet anbefaler at det i dette vedtaket også presiseres hvilket kapittel liturgisaken skal behandles etter. Ved uenighet mellom Kirkerådet og Bispemøtet, avgjør Bispemøtet.

På denne bakgrunn strykes setningen i § 1, tredje ledd, om at Kirkerådet avgjør ved tvil. Det presiseres i § 2 og § 7 at vedtaket om igangsetting inkluderer føringer for hvilket kapittel liturgisaken skal behandles etter, samt hva som skjer ved uenighet mellom Kirkerådet og Bispemøtet.

9. Liturgiske forsøkssaker

9.1. Høringens forslag

Høringsforslagets § 13 omtalte liturgiske forsøkssaker. I forslaget stod det at Kirkerådet kan gi nærmere regler for liturgiske forsøkssaker og skal orientere Kirkemøtet om vedtak som er gjort i liturgiske forsøkssaker. Etter forsøksperioden, skal Kirkerådet også ta stilling til om det skal igangsettes liturgisak.

9.2. Høringsinstansens syn

Elleve av de fjorten høringssvarene som uttalte seg om dette kapitlet støttet forslaget om liturgiske forsøkssaker i § 13.

Agder og Telemark bispedømmeråd stilte seg bak forslaget, men spurte likevel om *«det er behov for å opprettholde et punkt om liturgiske forsøkssaker i og med at dette har vært lite brukt.»*

Tunsberg bispedømmeråd var enstemmig mot forslaget på dette punktet og viste til at liturgiske forsøkssaker ikke er brukt de siste ti årene. Bispedømmerådet i Tunsberg mente derfor at det ikke er behov for denne hjemmelen, men at en

tilføyelse om biskopens myndighet til å godkjenne avvik i § 1 vil være tilstrekkelig for å ivareta behovet for lokale tilpasninger og forslag.

Stavanger bispedømmeråd og Bønnelista var imot forslaget om liturgiske forsøkssaker, slik det er formulert i § 13. Bønnelista var særlig opptatt av Bispemøtets rolle, og mente at Bispemøtet både skal «*godkjenne Kirkerådets vedtak om regler for liturgiske forsøkssaker og om forsøk skal igangsettes.*»

Møre bispedømme stilte seg bak forslaget § 13, men ville gi Bispemøtet muligheten til å uttale seg før Kirkerådet gjør vedtak i liturgiske forsøkssaker «*og vil at regelverket reflekterer denne uttaleretten.*»

PF og TeoLOGene understreket at det må være frivillig for menighetene om de vil delta i de liturgiske forsøksordningene eller ikke.

9.3. Kirkerådets vurderinger

Selv om bestemmelsene om liturgiske forsøkssaker ikke er mye brukt de siste ti årene, mener Kirkerådet at det er viktig å være oppmerksom på hva slags situasjon Den norske kirke har vært i de senere år. Etter mange år med forsøkssaker, gjorde den store gudstjenestereformen fra 2003 til 2021 at svært mange menigheter gjorde liturgiske forsøk som en del av reformarbeidet. Justeringen av ordning for hovedgudstjenesten er gjennomført og arbeidet med gudstjenestereformen avsluttet, men det er ønskelig og nødvendig med fortsatt liturgisk utvikling.

Kirkerådet mener at biskopens myndighet til å godkjenne mindre avvik ikke er tilstrekkelig for å ivareta behovet for liturgisk utvikling. Dette viser særlig høringsinnspillene fra Stavanger bispedømmeråd som er kommentert over (5. Biskopens rolle). Teologisk fakultet skriver at:

«Det oppstår (...) stadig private og individuelle tilpasninger innenfor de enkelte liturgiske ordninger, og private og individuelle initiativ til utforming av nye liturgiske ordninger. Den norske kirke bør ta stilling til hvordan dette skal håndteres. Det nye forslaget til regelverk har mange kvaliteter, men de nevnte problemstillingene bør også adresseres.»

Hamar, Oslo og Tunsberg bispedømmeråd er også inne på noe av dette i sine hørings svar. Heller enn å justere biskopens myndighet til å godkjenne ulike avvik, mener Kirkerådet at den riktige veien å gå for å oppnå liturgisk innovasjon og utvikling for hele kirken, er bruk av liturgiske forsøkssaker. Liturgiske forsøkssaker har en tydelig forankring i kirkens struktur og bidrar til at gode praksiserfaringer kommer hele kirken til gode.

Kirkerådet anbefaler, i tråd med Møre bispedømmes uttalelse, at det blir gitt eksplisitt uttrykk for at Bispemøtet kan uttale seg i forsøkssaker. Dette vil styrke Bispemøtets rolle i reglene om liturgiske forsøkssaker og samtidig ivareta noe av det Bønnelista anfører i sitt hørings svar.

Forsøkssaker har tradisjon for å være frivillige. Dette er imidlertid ikke presisert i reglene som var på høring. Kirkerådet legger til grunn at det er frivillig å delta i liturgiske forsøkssaker. I dagens regelverk står det presisert at:

«Når en forsøkssak er vedtatt av Kirkerådet, avgjør menighetsrådet om menigheten skal ta ordningen i bruk, med

mindre noe annet blir særskilt bestemt. Aktuelle medarbeidere i menigheten skal gis mulighet til å uttale seg i saken. Menighetsrådet skal vurdere om menighetsmøtet bør få uttale seg i saken.»

Kirkerådet mener at denne formuleringen bør tas inn igjen i reglene.

10. Endringer i reglene etter høringen

10.1. Overskrifter

Kirkerådet foreslår at alle kapitlene får en tittel som gjør det tydelig hva det enkelte kapittel omhandler. Kapittel 1 får tittel «formål og virkeområde». Kapittel 2 får tittel «saksbehandling av kirkens hovedliturgier». Kapittel 3 får tittel «saksbehandling av øvrige liturger».

Kapittel 4 får tittel «andre bestemmelser».

10.2. Endringer etter høringen

På bakgrunn av høringen og de innspillene som kom, forslår Kirkerådet følgende endringer. Endringene er markert med rødt.

Regler for saksbehandling i liturgisaker

Kapittel 1: Formål og virkeområde

§ 1 Formål og virkeområde

Formålet med disse reglene er å sikre god behandling av liturgisaker som skal vedtas av Kirkemøtet eller Kirkerådet. **Reglene gjelder ikke for arbeidet med samiske liturgisaker og liturgier på tegnspråk.** Biskopen har myndighet til å godkjenne mindre avvik fra de gjeldende liturgiske ordningene.

Kapittel 2 gjelder liturgi for hovedgudstjenesten, **eventuelle** liturgier for faste dager i kirkeåret liturgier for dåp, konfirmasjon, vigsel og gravferd.

Kapittel 3 gjelder for andre liturgier. **Kirkerådet avgjør i tvilstilfeller om en liturgi behandles etter reglene i kapittel 2 eller 3.**

Kapittel 4 gjelder alle liturgier som er vedtatt av Kirkemøtet eller Kirkerådet.

Kapittel 2: Saksbehandling av kirkens hovedliturgier

§ 2 Igangsetting av en liturgisak. Anmeldelse til Kirkemøtet

Liturgisaker som ønskes utredet, igangsettes etter vedtak i Kirkerådet og med Bispemøtets tilslutning. **Vedtaket skal presisere om liturgisaken behandles etter kapittel 2 eller 3. Ved uenighet mellom Kirkeråd og Bispemøte, avgjør Bispemøtet hvilket kapittel liturgisaken skal behandles etter.**

Instansene som er regnet opp i Kirkemøtets forretningsorden §§ 2-1 og 2-2, kan anmelde en liturgisak for behandling i Kirkemøtet, men Kirkemøtet kan bare fatte endelig vedtak om ordninger dersom saken er forberedt i henhold til reglene her.

§ 3 Utredning

Nemnd for gudstjenesteliv (NFG) er Kirkerådets fagnemnd for liturgisaker og rapporterer til Kirkerådet. **Samisk liturgiutvalg er Samisk kirkeråds utvalg for liturgisaker.**

NFG utreder liturgisaker og utarbeider forslag til liturgiske ordninger. **NFG skal samarbeide med samisk liturgiutvalg.**

Konsekvenser av forslagene skal utredes, blant annet skal økonomiske konsekvenser tallfestes så langt det er mulig.

NFG kan, i samråd med Kirkerådet, oppnevne arbeidsgrupper til å arbeide med delspørsmål eller enkeltsaker.

§ 4 Høring

NFGs forslag til liturgi sendes, **sammen med forslaget fra samisk liturgiutvalg, til Bispemøtet for til-uttalelse** før Kirkerådet sender saken på høring til biskopene og de teologiske fakultetene.

Saken skal også sendes til bispedømmerådene og andre instanser som den enkelte sak gjør det naturlig å høre. Ved mindre liturgiske endringer kan slik høring utelates. Høringsfristen skal normalt være tre måneder, og ikke mindre enn seks uker.

§ 5 Behandling i Kirkerådet og i Bispemøtet

Kirkerådet behandler saken på nytt på bakgrunn av høringsprosessen og oversender saken deretter til Bispemøtet.

På bakgrunn av Bispemøtets uttalelse forbereder Kirkerådet saken til behandling i Kirkemøtet. Dersom Kirkerådet i saksforberedelsen til Kirkemøtet endrer sitt forslag vesentlig fra Bispemøtets tilråding, skal saken sendes Bispemøtet til ny uttalelse.

§ 6 Behandling i Kirkemøtet

Kirkemøtet fatter vedtak i saken i henhold til kirkeordningen § 28.

Kapittel 3: Saksbehandling av øvrige liturgier

§ 7 Igangsetting av en liturgisak

Liturgisaker som ønskes utredet, igangsettes etter vedtak i Bispemøtet og Kirkerådet. **Vedtaket skal presisere om liturgisaken behandles etter kapittel 2 eller 3. Ved uenighet mellom Kirkeråd og Bispemøte, avgjør Bispemøtet hvilket kapittel liturgisaken skal behandles etter.**

§ 8 Utredning

Nemnd for gudstjenesteliv utarbeider forslag til liturgi. **NFG skal samarbeide med samisk liturgiutvalg.**

§ 9 Behandling i Bispemøtet

Bispemøtet behandler forslaget, **sammen med forslaget fra samisk liturgiutvalg,** og gjør eventuelle endringer.

§ 10 Høring

Etter Bispemøtets behandling sendes saken på høring. Ved mindre liturgiske endringer kan høring utelates. Høringsfristen skal normalt være tre måneder, og ikke mindre enn seks uker.

§ 11 Behandling i Bispemøtet

Bispemøtet behandler saken på nytt på bakgrunn av høringsprosessen og oversender saken deretter til Kirkerådet.

§ 12 Behandling i Kirkerådet

Kirkerådet behandler saken i henhold til kirkeordningen § 30.

Kirkerådet skal orientere Kirkemøtet om vedtak som er gjort i liturgisaker behandlet etter kapittel 3 i dette regelverket

Kapittel 4: Andre bestemmelser

§ 13 Liturgiske forsøkssaker

Kirkerådet kan gi nærmere regler for liturgiske forsøkssaker. **Bispemøtet skal kunne uttale seg før Kirkerådet gjør vedtak om liturgiske forsøkssaker.**

Når en forsøkssak er vedtatt av Kirkerådet, avgjør menighetsrådet om menigheten skal ta ordningen i bruk, med mindre noe annet blir særskilt bestemt. Aktuelle medarbeidere i menigheten skal gis mulighet til å uttale seg i saken. Menighetsrådet skal vurdere om menighetsmøtet bør få uttale seg i saken.

Kirkerådet skal orientere Kirkemøtet om vedtak som er gjort i liturgiske forsøkssaker.

Etter forsøksperioden tar Kirkerådet stilling til om det skal igangsettes liturgisak.

§ 14 Publisering

Liturgiske ordninger skal publiseres på en hensiktsmessig måte og så raskt som mulig.

§ 15 Utfyllende bestemmelser

Kirkerådet kan gi utfyllende bestemmelser.

Reglene trer i kraft straks og erstatter *Regler for saksbehandling i liturgisaker, vedtatt av Kirkemøtet 2004 og endret i 2018.*

Økonomiske/administrative konsekvenser

De foreslåtte regelendringene innebærer en forenkling av saksbehandlingen i noen liturgisaker, og vil derfor føre til mindre administrativt arbeid. Jo flere liturgier som vedtas etter kapittel 3 eller gjøres til liturgiske ressurser som det er frivillig å benytte, jo mindre saksbehandling vil kreves. Utover dette har ikke saken åpenbare økonomiske eller administrative konsekvenser.